

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХС
мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
на Италију мјесечно лира 6; по-
једини број 30 центима. Гласни
по ценику. Поједини број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Издаје: Окружни Одбор Народне
Радијске Странке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шпиро Такић.
Телефон број 60.
Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Registriranje Rapalskoga Ugovora.

Pristrasna, neloyalna i frivolna kritika protiv rada naše vlade u pitanju dokončanja našega spora s Italijom, t. j. izvršenja Rapalskoga Ugovora, iznosi kao najjaču tačku optužbe to što je vlada propustila, da traži registraciju Rapalskoga Ugovora kod Društva Naroda. Tvrdi se, da je ta registracija bila jedini pravi put, kojim bi se postigao željeni rezultat, t. j. izvršenje onih djevu glavnih tačaka Rapalskog Ugovora, koje nama naročito stoje na srcu, t. j. ispražnjenje Sušaka i obrazovanje slobodne Riječke države i evakuacija treće zone u Dalmaciji, a koje se po krivnji Italije ne izvršuju.

Obična je politička obmana, da se komplikovanim situacijama može naći leka kojekakvom panacejom. Neozbiljni kritici ukazu taku panaceju, a javnost je nekritički prihvaća. Treba dakle da vidimo, šta je u stvari s tom registracijom Rapalskoga Ugovora kod Društva Naroda.

Član 18. Pakta Društva Naroda propisuje da se svaki ugovor ili međunarodni angažman, koji u buduće sklopi koji član Društva, mora neodložno registrovati kod Sekretariata Društva, koji će da ga što pre objavi. Nikakav ugovor ni međunarodni angažman ne će imati obaveznoga dejstva pre no što bude registrovan.

Cilj je ovome propisu, da se zabrane tajni ugovori. Na tajan ugovor, koji nije bio prijavljen za registraciju, ugovarači se ne će moći pozivati u cilju traženja da saugovarač izvrši, ili po Društva Naroda bude prihvaćen da izvrši preuzete obveze.

Razume se po sebi, da će ugovor biti prijavljen na registraciju samo onda kad bude konačno perfektan i bude u celosti uređio megu saugovoračima odnos koji mu je predmetom.

Registracija, dakle, nema drugoga dejstva sem da stvori preduslov za obvezatnost ugovora pred forumom Društva Naroda.

Prema članu 12. Pakta, članovi Društva iznose sporno pitanje pred Društvo Naroda, bilo u cilju da ga ispita Svet, kad se radi o sporu kadru da dovede do prekida normalnih međunarodnih odnosa. Čl. 13. izjavljuje, da pod obrambično presudjenje spada i spor o interpretaciji jednoga ugovora.

Rapalski Ugovor je glavljen javno, pred celim svetom, i saopšten je od naše vlade našim saveznicima. Njegova registracija, u koliko je ona propisana po Paktu u cilju sprečavanja tajnosti, nije dakle potrebna.

Rapalski Ugovor je i perfektan, jer je potvrđen po svim ustavnim nadležnim faktorima Italije. Nijedna italijanska vlada nije stavila u sumnju obvezatnost Rapalskoga Ugovora, nego su se sve vlade postojano izjavljivale da će Italija ispuniti obveze po Rapalskom Ugovoru. To je nesumnjivo izjavila i najnovija Mussolinijeva vlada. Dakle, ni u cilju postignuća njegove perfektosti nije bila potrebna registracija Rapalskoga Ugovora.

Ova nam registracija može da bude potrebna samo onda kad budemo hteli i morali da naš spor s Italijom iznesemo pred Društvo Naroda. A to će biti kad budemo konačno utvrdili, da izvršenje Rapalskog Ugovora ne možemo da postignemo dobrovoljnim aktom od strane Italije, pak da sledstveno stojimo pred kidanjem normalnih međunarodnih odnosa s Italijom zbog njena krivična neizvršenja preuzetih obveza. Ali, za sreću, mi nismo još došli do te nužde, a nadamo se, da ne ćemo ni doći.

Zaključivanjem Rapalskoga Ugovora saugovarači su u njemu izrečno naglasili, da ga zaključuju za svrhom da vaspоставe izmegu sebe jedno stanje iskrenoga prijateljstva i srdačnoga odnosa, na zajedničko dobro dvaju naroda.

U članu 5. Rapalskoga Ugovora zaključeno je, da u slučaju nesuglasnosti komisija pri određivanju granica izmegu Italije i naše države, kao god granica teritorije koja sačinjava Državu Riječku, biće zatražen obrambički sud Predsednika Švicarske Republike. Treba zabeležiti, da je ovaj obrambički sud predviđen samo u pogledu određivanja granica, i za ništa drugo.

Član 6. propisuje saziv konferencije delegata djevu država u svrhu da ona postavi dvema vladama precizne predloge vrhu svih predmeta koji su podobni da vaspоставe najsrdačnije privredne i finansijske odnose. Član 8. propisuje sklapanje naročite konvencije u cilju snaženja i izvođenja dobrih kulturnih i moralnih veza.

Kako nije bio odregjen rok za izvršenje teritorijalnih klauzula (Dr. Trumbić nije smatrao to za potrebno), italijanska se je vlada postavila na gledište, da izvršenje tih klauzula i rešenje privrednih, finansijskih, moralnih i kulturnih pitanja predviđenih ju članicima 6. i 8. čine jednu nerazdvojnu celinu, saobrazno duhu i glavnome cilju Ugovora, t. j. oživotvorenju trajnoga i srdačnoga prijateljstva megu dva naroda.

Rimska Konferencija i Konvencija u Santamargheriti tagjene su uvek u duhu glavnoga cilja postavljena u Rapalskom Ugovoru, t. j. u cilju ostvarenja iskrenoga prijateljstva izmegu dva naroda i uređenja svih privrednih, finansijskih i kulturnih pitanja, koja su nužne pogodbe za ostvarenje toga cilja. Dok se te konvencije ne perfekcionišu, nije u celosti izveden Rapalski Ugovor, ni cilj u njemu postavljen.

Nema sumnje, da se mi punim pravom možemo žaliti na postupak Italije, koja očito iskorišćuje na našu štetu svoj jači položaj. Ali pred Društvo Naroda ne možemo izneti naš spor s Italijom no samo onda kad konačno s Italijom uglavimo u Rapalskom Ugovoru predviđene naročite konvencije pak bude eventualno nastao spor po izvršenju ili tumačenju izvesnih propisa celokupnoga ugovora, i Rapalskoga i dopunibitnih konvencija, ili kad belodano i konačno izigje, da ne možemo da na polju slobodnoga sporazumevanja dokončamo dopunibitne konvencije, odnosno da postignemo izvršenje Rapalskoga Ugovora. Budemo li morali pribići Društvu Naroda, to ćemo uraditi ne samo u punoj svesti da je pravo i pravilnost na našoj strani, nego i u punoj sigurnosti da je naš istup pred Društvo Naroda proceduralno ispravan i neopsporiv, e da nam se ne bi po nesreći desilo, da nas Društvo Naroda odbije s formalnih razloga i oceni iznošenje našega spora pred njegovu nadležnost preuranjenim. Svakojako, naš spor s Italijom primiče se predsudnoj fazi. Ili će italijanski parlament odobriti konvencije u Santamargheriti, i onda je izvršenje pod energičnom vladom g. Mussolinipotpuno obezbeđeno, ili će parlament uskratiti odobrenje, i u tom slučaju će kazati razloge i objaviti pogodbe pod kojima on smatra izvršnim Rapalski Ugovor, a naša će vlada, onda, zajedno s narodnim predstavništvom, odlučiti, da je nastupio svečani čas da pribegnemo visokom forumu Društva Naroda.

Frazerska razmetljivost, nemoćno protestovanje i pogrešni i preubitreni koraci ne mogu nam pomoći.

Ovo teško i sudbonosno naše pitanje moramo da razmatramo i tretiramo temeljito, smotreno, uvek u punoj svesti nedoglednih teških poslednica, koje može da nam donese pogrešan korak. Ne zaboravimo nikada, da svi međunarodni sporovi, sva međunarodna pitanja, pa i ona najčišće pravne naravi stoje uvek pod uticajem materijalističkog elementa razmera sila. J.

Neozbiljno držađe Хрватског Блока.

У Београду, 26 новембра.

Све до јуче држало се и веровало као у длану да је потпуно утрвен пут доласку Хрватског Блока у Београд. Међутим, јуче је Радићев „Слободни Дом“ донео комисије Блока са потписом самог Радића, да је на седници представника странке (читај Хрватског Блока) закључено „да се прекину сви разговори са садашњим србијанским заступницима“. У образажењу се нарочито истиче да је Блоку дошла порука да се на састанку не расправља о рушењу садашње Владе и да је г. Протић „против сваког ширег састанка, већ за ужи који би се одржао у Београду или Загребу и на коме би учествовало само око пет—шест политичких правака“. Вреди истаћи, према истом комисије, да је „председник хрватске републиканске селачке странке имао предлози (на састанку у Београду) да се сви политичари изјасне на ова питања: 1). Јесу ли безусловно за то да се одмах сруши данашња Пашић-Прибићевићева влада? 2). Јесу ли за то да се уместо ње састави изборна влада, која ће одмах или у најкраћем времену расписати слободне изборе, и која ће бити мирољубива и одлучна у исти мах према Италији и Мађарској? 3). Јесу ли за то да таква влада узajимљене миљарде употреби на опште народне сврхе, које ће као такве означи политичким стручни фактори? У ово треба још додати: „У изборну владу не би ушли заступници хрватске републиканске селачке већине“.

Једном смо, у оваквом писму, констатовали сву наивност, да не бисмо казали неозбилност, политике Хрватског Блока и његове тежње да раскине с досадашњом абстиненцијом и пође путем позитивна рада. Рекли смо, том приликом, да својом несталношћу иде у крајности и просто доводи у безилазан положај људе, чије су жеље за решење питања односа наших странака са Хрватским Блоком стајале често у несразмери с достојанством озбиљних политичара. Сада пак Хрватски Блок, сам на своју руку, то најеклатантније потврђује и још једном доказује да је с њим немогућ озбиљан разговор.

Као што се из питања предвиђених за састанак у Броду јасно види, Хрватски Блок искључује сарадњу на позитивном раду и ограничава се, да би остао доследан свом досадашњем држању, на деструктивну, рушилачку политику. Он ни сада не може да се отресе своје погубне и пенародне концепције о хрватским и србијанским политичким факторима, искључујући све остале несрбијанске елементе, у првом реду Србе са новослобођених територија. Он још верује да се питања емигрантско државне природе могу меродавно решавати изван компетентног форума. Он се не испричава тражити гаранције које нико паметан не може дати, јер су изван домаћаја његове компетенције. Он, на крају, даје, целокупним својим држањем, неосибно слабу сведоџбу своје политичке зрелости и ма какве озбиљности.

Колико год би било важно и по земљу корисно, у првом реду корисно баш за крајеве које Хрватски Блок представља, да се

ово питање, које је неправилно названо хрватским питањем, што пре и што боље реши толико је, ако не и више, бар како су се ствари до сада развијале, изван сваке сумње да се оно неће и не може решити с овако смушеним и необзидним политичарима. Нити је могуће рачунати с њиховом речи, нити је могуће с њима озбиљно разговарати, нити се на њих човек може ослонити, нити они схватају свој положај и правилно цене своју снагу, нити знају шта хоће и колико у томе могу успети! Један једини лек био би, изгледа, колико толико успешан: оставити их саме себи и не водити о њима озбиљна рачуна, а при томе најинтензивније настојати упутити и обавестити хрватски део нашег народа о штетности такве политике у првом реду за њега и споља и у земљи. Све друго је чини нам се, узалудно млађење праане сламе!

Наш међународни положај.

У Београду, 26. новембра.

Рад Оријенталне Конференције у Лозани тече брже и природније но што се уочи њеног састанка могло очекивати. Са задовољством можемо констатовати, да томе доста допринио државе наше делегације. Њена улога је врло благодарна и, што је за нас прстиж од огромне важности, тако рећи пресудна. Ниједно питање се не решава без учешћа наше делегације, а њено мишљење до сада је увек одлучивало и примало се са признањем правилног схваћања ситуације и пуног познавања решаваног питања.

Значајно је, што су све балканске државе, уа одлучно кориговано скретање бугарских представника, заузеле идентично гледиште и спонтано, а можда и по претходном споразуму, створиле тако рећи један фронт, тако да се још и сада одржава верзија о обновљеном Балканском Савезу, ма да је ствар рекло би се, преурањена и у данашњим приликама скоро немогућа.

Ова два момента вредило је овако нарочито истаћи, јер су необично значајни за оцјену данашњег нашег међународног положаја.

Из „Градске Књижице“. Братски „Југославенски академски клуб у Сибенику“ (привременим сједиштем у Загребу) дознао је новчаном пошљиком 100 din. „Градској књијници“ у фонд да почасти успомени свог члана благос. Antuna Cvitkovića, kandidata права. — Управа.

ПОДЛИСТАК

Свргнуће Султана.

Судбина турских султана. — Haremske tragedije. — Одлазак из Jildiz Kijoska.

Otomansko Carstvo postalo je Turska Država i sultanatili nadomješten je samim kalifom. Tridesetistihi sultan iz kuće Osmanove Mehmed VI. Vehaeddin napustio je za uvijek Jildiz-Kijosk. Doživio je sudbinu, koju je doživila većina njegovih prethodnika. jer ni u jednoj državi nije bilo toliko svrgavanja sa prestolja kao u Turskoj. Turci dobili su još od sultana Murata nalog, da zbače svakog sultana, koji ne bi vladao u duhu narodnom i oni su se obilato služili s tim ovlaštenjem.

U Otomanskom Carstvu se prvi puta desio slučaj svrgavanja sa sultanom Muhamedom IV. i od tada jedva je jedan sultan ostavio prestolje iz naravnih razloga. — Sejh ul Islam odobravao je učinjeni prevrat i redovnom stereotipnom formulom, da se svrgnuti sultan „više brinuo za udovoljenje svojih strasti nego za dobro države“. Mustafa I. iza četiri mjeseca vladanja svrgnut je i na njegovo je mjesto po-

Писмо из Београда.

Парламентарна ситуација. — Стрељање грчких министара.

У Београду, 28. новембра.

Парламентарна ситуација доведена је до мртве тачке. Гласање у пленуму законодавног одбора о члану 4. тачка 7. чинионачког закона погоршало је вероватношћу и могућност да се озбиљно поправи. Резултат гласања није, истина, био негативан; али је негативно било дејство нејојалности левичара из демократског посланичког клуба. Ма да је члан 4. чинионачког закона у целисти примљен по предлогу владиног, опозиција левичара демократских, манифестована поводом гласања у најтежој форми: изласком из скупштинске сале, створила је код владе уверење, да се она не може више ослонити на целокупну снагу демократског посланичког клуба и да је самим тим и њен ослонац у Народној Скупштини и њен положај уопште уадрман.

Може се данас с позитивношћу и пуним оправдањем тврдити, да је влада стварно у кризи. Формално влада још није поднела оставку; то је питање најкраће времена. Или ће влада новим споразумима парламентарних група тражити бољи ослонац у Народној Скупштини, или ће морати поднети оставку, да би питање решења ситуације оставила Круни, као једном од два фактора уставне Монархије. Прво је, по нашем мишљењу, теже и мање вероватно; друго води, рекло би се, право к изборној влади.

У Народној Скупштини, и поред садашње парламентарне ситуације, раде, интензивније, изгледа, но у нормалнијим приликама, разни одбори и пододбори. У коме циљу? Ако је то зато, да народни оци не потврде неспособност садашње Народне Скупштине за рад и самим тим не изазову кризу, онда је сав труд њихов узалудан; ако ли се пак рачуна, да се ипак може наћи солуција за продужење рада, онда је то само подржавање једног ненормалног стања штетног за сређивање наших доста несређених прилика. Из крпа рења никад ништа солидна!

Идуће суботе Народна Скупштина имала би наставити свој рад. Хоће ли и моћи наставити тај свој рад, — видећемо. Ми у то, искрено да кажемо, врло мало верујемо.

Грчка је јуче учинила још једну погрешку: стрелала је пет на смрт осуђених министара и једног ђенерала. Да Грчка није у врло тешком положају и да у многом чему не зависи од западних моћнијих држава, можда се тај акт не би ни сматрао погрешком. Што је најважније, она је била благовремено упоредна, да ће извршити смртне пресуде, ма то било и на бази праведно одмерене казне грчког правосудја, имати озбиљних последица по односе Грчке са западним силама.

Иа акт извршења смртне пресуде над осуђеним грчким министрима Енглеска је већ повукла конзеквенце и опозвала своје отправника послова у Атини; а говори се да ће и остале велике западне силе ускратити Грчкој сваку помоћ. Ако се та верзија обистини, данашњи необично тежак положај Грчке биће несрванемо погоршан. Је ли то грчкој било потребно? Казна је могла, и онаква каква је изречена, теже погодити окривљене да није извршена свом својом строгашћу, а Грчка не би била доведена у искушење које ће јој довести само штете и понижења.

Биће људи који ће извршити пресуде и одобравати и пресуду као оправдану меру Прајде глорификовати. Али ће бити и таквих који ће поставити питање: да ли је таква пресуда за политичке погрешке, ако се резултати политичке акције квалификују као погрешке, уопште логична и правнички оправдана, и да ли је њено извршење политички опортуну. Да су данашњи меродавни фактори Грчке поставили себи такво питање, можда би у будућности уштедили својој и иначе ожалушеној земљи озбиљне неприлике, а вероватно и велике несреће.

HIGIJENA BRAKA. Napisala Dr. Volkova. Prevela s ruskog Cvetana. (Izdanje S. B. Cvijanovića u Beogradu 1921. Ciljena 5 din.). Sva pitanja iz te oblasti raspravljaju na vrlo popularan način, ova sjajna i dobro napisana, i odlično prevedena knjižica. Nju provela duh ljubavi prema narodu, ona će doprinijeti da se naše društvo obavijesti i pouči o svim tim važnim pitanjima, od kojih zavisi sudbina i sreća kako pojedinca tako i cijelog naroda. Stoga ju preporučujemo svima ocevima i materama, mladima i djevojkama, bogatima i sirotima. Ona će mnogima otvoriti oči, mnogima donijeti sreću i mnoge sačuvati od bijede i propasti.

stavljen nečak mu Osman II. Pobunjeni vojnici za kratko vrijeme svrgnuli su i ovoga i doveli natrag na prestolje Mustafu I. iz Jedikule, gdje je bio zatočen. Taj se htio osvetiti za progonoštvostvo i nemilosrdno je proganjao sve svoje bivše protivnike, tako da su ga na koncu proglasili ludim i ponovno svrgnuli. Ime Mustafa uopće je bilo fatalno. Još trojica sultana istog imena svrgnuti su i prognati. Istorijski su utvrdene riječi Mustafe II. svome bratu i nasljedniku Ahmedu: „Promisli, da su oruđe tvog prevrata bili pobunjenici. Ako to zaboraviš, doskora će i s tobom postupati kako su sa mnom postupali“. Ahmed je to uvažio, ali je kasnije i on svrgnut. U historiji poznata su tri dobrovoljna odstupanja turskih sultana. Murat III. zahvalio se sam i ostavio je prestolje svom sinu Mehmedu III. A pošto je ovaj bio još nejak, vojnici su Mustafu ponovo doveli na prestolje. Malo kasnije on se opet zahvalio, ali je opet postavljen za sultana, dok je treći puta svrgnut. Drugi je slučaj bio sa sultanom Bajezidom II. koji se zahvalio radi jednog sna. On je usnio, da su vojnici proglasili njegovog sina Selima sultanom i sam je odstupio. Sin je htio da zadrži u prestolici, ali on nije htio da ostane, rekavši mu: „U jedne korice ne mogu stati dva mača“.

Tragedijom sultana obično je dolazilo i do tragedije harema. Žene, sinovi i kćerke svrgnutog sultana ili su otišli u nepovrat, ili u progonstvo, ili u tamnicu. Krećanka Rebija Gijulni koja je za vlade sultana Muhameda IV. slobodno raspolagala sa svim državnim приходима, spasla se bijegom, preobučena u prosjakinju i umrla je u najvećoj bijedi. Žene Ibrahimove Sekerparu i Sekurbulu prevratnici su prilikom njegovog svrgavanja, poklonili robovima.

Stara se priča još jednom ponovila. Ovaj puta nije sudbina zatekla jaku ličnost, kojoj je mnogo stalo do prestola. Kada se oporštao za Jildiz-Kijoskom, ponovio je riječi svoga brata Abdul Hamida: „Srđba Božja sasula se na mene“. On najmladji sin Abdul Medžida, nije se nikada nadao da će postati sultan, nije ništa učio, nije nikada bio vojnici, nikada diplomata. Odrasao je kao obični vrtlar u zatočenju. Sada se vratio svom starom zanimanju: odložio je željo, a uzeo molitku da sadi cvijeće na Malti. Haremska tragedija ovaj puta također nije bila tako strašna kako to razni listovi pričaju jer sultan Mehmed VI. nije imao harema. Kada je nastupio prestolje imao je samo jednu ženu, koja mu je umrla pred nekoliko mjeseci. Muške djece također nema. Jedino palatna služinčad ostala su bez gospodara.

Градске вијести.

Proslava dana ujedinjenja. Јучер на 1. decembra bio je proslavljen dan našega ujedinjenja. У јутро је одржано blagodarenje najprije у католичкој, а poslije у pravoslavnoj crkvi, kom su prisustvovalе sve vlasti i škole. Nažalost gradstanstvo se nije odazvalo тој narodnoj proslavi onako, kako bi moralo i kako se takovi dani slave kod drugih naroda. Dan našeg ujedinjenja, dan donašanja Ustava, kao i ostale naše nacionalne proslave još nису dobili u narodu ono značenje, kakvo bi dolikovalo. Grad nije bio iskićen onako kako je morao да bude, niti je i vanjskim znakom pokazao ono veliko značenje današnjega dana pred četiri godine.

Jedino pucnjava topova sa minosca „Galeb“ u luci i maškula na Šubičevcu — što treba istaknuti da je dobro učinjeno što se pucanje maškula prenijelo s Poljane na Šubičevac, samo da to ostane i za uvijek — govorilo, je, da naš narod danas slavi veliki god — dan svoga ujedinjenja. Ovakovi dani ne smiju да se svetkuju samo službeno, u njihovoj svetkovini mora да sudjeluje cio narod.

Automobilski saobraćaj Šibenik-Obrovac. Od 1. decembra o. g. uvada se nova trosedmična poštanska automobilska pruga Šibenik-Obrovac. Auto će polaziti iz Šibenika svake nedjelje, utorka i četvrtka u 11 sati, a vraćaće se iz Obrovcа svakог ponedjeljka, srijede i subote u 7 sati prije podne. Postojeća automobilska pruga Knin-Obrovac skraćuje se do Benkovca. Auto će на ovoj pruzi voziti na polasku iz Knina svakог ponedjeljka, srijede i subote u podne, а на povratku iz Benkovca svakог utorka, četvrtka i nedjelje u 11 sati prije podne.

Lep primer. Gosp. Božidar Čuković, činov. Jadranske Banke u Šibeniku upisao je mesto krštenog dara, sa 500 din. svoje malo kumče, Nebojšu Vasova Čoka, kao člana dobrotvora srpskog prosvetnog i kulturnog društva „Prosveta“. Ne možemo а да javnosti ne predamo ovo plemenito delo gosp. Čukovića, koji svestan vrednosti prosvete u narodu i otadžbini, svestan plemenitog rada ove dične naše ustanove, zna upotrebiti svaku prigodu, да joj се на lep i dostajan način oduži. Preporučujemo svim članovima „Prosvete“, да slede ovom lepom primeru i да nikad ne smetnu s uma, да pomažu, „Prosvetu“ pomažu i jačaju svoju otadžbinu, jer samo prosveteni narod može biti sretni, jaki i veleki narod.

Kažnjene banke zbog obaranja dinara. Kažnjen je veći broj dalmatinskih i primorskih banaka zbog nezovoljene spekulacije на račun dinara. Kažnjene su ove banke i mjenjači: Mjenjačnica Braće Bego u Splitu sa 10.000 din. Gradska štedionica u Splitu sa 4.000 din. Primorska banka u Gružu sa 25.000 din, Mjenjačnica braće Matkovića u Splitu sa 10.000 din. Prva pučka dalmatinska banka u Splitu sa 50.000 din. Zadržna gospodarska banka u Šibeniku sa 20.000 din. Mjenjačnica Šutić Kaldor i Grbić u Dubrovniku sa 30.000 din. Hrvatska banka i štedionica u Bakru sa 50.000 din. Mjenjačnica S. Perović u Splitu sa 10.000 din. Zadržna gospodarska banka u Splitu sa 50.000 din. i Zadržna banka u Splitu sa 50.000 din.

Crkveni koncert. Za ovaj interesanti koncert, koji će se davati u nedjelju, dne 3. decembra u stolnoj crkvi program je slijedeći: 1. L. Sinigaglia: Na oltaru, Adagio religioso за орхестар. 2. G. P. da Palestrina: Ecce, quomodo moritur. Responsorij (mješoviti zbor). 3. J. S. Bach: Kriste, moja radosti! Koral (mješoviti zbor). 4. W. A. Mozart: Ave verum corpus (mješoviti zbor, orgulje i gudalački орхестар). 5. L. v. Beethoven: Bog u priroda, op. 54. Nr. 4. (mješoviti zbor i орхестар). 6. D. Bortnjanskij:

Himna (muški zbor). 7. C. Franck: Psalam 150 (mješoviti zbor, orgulje i орхестар). 8. R. Zandonai: Zdravo, o Marijo! Molitva (ženski zbor i gudalački орхестар). 9. N. Rimskij-Korsakov: Slava Bogu na nebu! op. 21. (mješoviti zbor i орхестар). Dirigent: M. o. Jakov Gotovac Početak u 7 sati večeri. Program, koji vrijedi kao ulaznica, dobiva se u dućanu g. Frane Karadžole, а на večer koncerta u zlatarskoj radnji g. Vjekoslava Grünbauma kod crkve.

Brzobjavne i telefonske vijesti

(Posebni izveštaji „Dalmatinskog Radikala“).

Dolazak Hrvatskog bloka u Beograd.

BEOGRAD, 2. Izvršni odbor Hrvatskoga bloka, na svojoj sinoćnoj sjednici riješio je doći u Beograd i prisustvovati sjednicama Skupštine. Poslanici Hrvatskog bloka danas napuštaju Zagreb i kreću brzim vozom за Beograd. Još se ne zna да li će doći i sam Radić u Beograd ili će on još за neko vrijeme ostati u Zagrebu.

Proslava ujedinjenja u Beogradu. Ovacije Kralju.

BEOGRAD, 2. Јучер је proslavljen dan našeg narodnog ujedinjenja u cijeloj zemlji. Državni i privatni uredi nisu radili. U Beogradskoj Sabornoj crkvi održano је bogoslužjenje. Činodjelstvovao је beogradski proto uz asistenciju četiri sveštenika i dva dakona i uz pratnju hora beogradskog pjevačkog društva. Bogoslužjenje su prisustvovali svi prestavnici stranih zemalja. Nešto prije 11 sati došla је u crkvu cijela vlada sa predsjednikom Pašićem i mnogo poslanika sa predsjednikom Lukinićem, а malo iza 11 sati uz pratnju glazbe došao је Kralj i Kraljica sa princem Pavlom. Crkva је bila dupkom puna. Pred konac bogoslužjenja, arhimadrit Jeković održao је lijepi govor о značenju ovoga dana dotaknuvši се svih onih koji su pali i radili на ostvarenju наше ujedinjenja. Bogoslužjenje се završilo pjevanjem svih triju narodnih himni. Kralj i Kraljica izlazice iz crkve bili su burno i oduševljeno pozdravljeni od mase svijeta, koja ih је pratila sve do Dvora.

10 miliona dolara.

BEOGRAD, 2. Blerova grupa po zaključku о državnom zajmu ima да stavi našoj državi на raspolaganje još 10 miliona dolara. Kako doznajemo, та је suma već donešena u Beograd i predata, те će се upotrebiti за početak radova на jadranskoj pruzi.

Sastanak savezničkih premijera.

LONDON, 2. Ovdje će се 9 i 10 ov. mj. sastati premijeri Francuske, Engleske, Italije i Belgije. Dođe Poincare, Mussolini i Gaspar.

Suđenje grčkom princu.

ATENA, 2. Danas počima suđenje princu Andriji. Engleski admiral Smidt neće napustiti Grčku.

Konferencija Pašić-Прибићевић.

BEOGRAD, 2. У току јучерашњег дана, министар Просвете Прибићевић конферирао је у више махова са председником владе Пашићем. Предмет разговора није познат.

Народна Скупштина.

BEOGRAD, 2. Poslije petnaest dnevne pauze Narodna је Скупштина nastavila svoj рад данас. Но како се у политичким кругovima говори, sjednica ће бити по svoj prilici за неизвjesno vrijeme odgođena.

Открића о грчкој офанзиви.

ПРИЗ, 2. „Матин“ доноси неке тајне депеше из којих се види, да је Лојд Џорџ још 1920 год саветовао преко Венизелоса грчкој офанзиви у Малој Азији.

Sokolsko društvo u Šibeniku otvara u utork dan 5. decembra 1922. u 8 sati na večer u svojim prostorijama за svoje članove-ice i po njima uvedene goste „Plesni tečaj“, на којем će се podučavati sve moderne okretne igre kao i razna narodna kola.

Prijave kao i sve obavijesti primaju се odmah у knjižari brata F. Babića, glavna ulica.

Конференција у Ловани.

Наш експерт. — Спалајковић авијенује Нинчића. Турски дугови.

BEOGRAD, 2. Према тражењу нашег министра спољних дјела др. Нинчића влада је одредила за експерта нашој делегацији у Ловани пуковника Тасића, који је одмах сиоћ отпутовао за Лоану.

ЛОЗАНА, 2. Турци неће никога да преузму на се старе дугове, већ хоће да их пренесу на државе савезнице. Савезници се с тим нису сложили. Грци не пријанују ништа, а ми ћемо дати своје аргументе против турских захтјева.

ЛОЗАНА, 2. Савезници ће питање турских дугова ријешити у духу северског уговора.

ЛОЗАНА, 2. Наш посланик у Паризу стигао је овомо, да замјени др. Нинчића, који вјеројатно у нећељу крће за Beograd.

ПРИЗ, 2. У „Матину“ Исмет паша протестира, што се тражи да Турци плате све трошкове окупације Цариграда О Карагачу и Момолу не ће, вели, ништа ни да чује. Ова су питања иван дискусије.

Наши дописи.

Бенковац, 20 новембра.

(Ошвор грађанске школе). У суботу 18. ов. јучерашње је грађанска школа отворена. Место је тога дана било у свечаноме накрету. На прославу су позване биле све власти и установе у месту, које су пред школу и дошле, пак се са децом упутиле у католичку и српско-православну цркву, где је отслужено призивање св. Духа, а дотични свештеници држали су пригодне говоре, препоруком наставницима, да у поверену им младеж улевају љубав праму Њ. В. Краљу Александру I. и јуначком Дому Карађорђевића, те праму милој отаџбини и народном јединству.

После у цркви свршених обреда, деца са осталима ишла су певајући патриотске песме до школе. У школи је објављен чин освећења водиче од обадвају свештеника.

Затим је узео реч месни Поглавар г. П. Бенаон, те лепим речима ирекао говор о љубави праму Њ. В. Краљу Александру I. о јуначкој Династији Карађорђевића, те милој нам домовини и народном јединству. Говор је завршен трократним поклицима „Слава“ Краљу Петру I Великому Ослободиоцу и његовим херојима, а „живели“ Њ. В. Краљу Александру I. и Краљини Марији, Династији Карађорђевића и Високој Влади Њ. В. Краља. После тога прочитани су, одобрени и послати поклонствени и поздравни брзојави Њ. В. Краљу и Намеснику.

С овом школом Бенковац и околица добише једну лепу установу, што нас весели. Али кад баџицом поглед на основне школе овога котара, срце нам се од туге стеже. Овај котар има 5 опћина, 45000 душа, а само 25 основних школа. Мислимо да се нигде у нашој држави горе не стоји са школама, него ли онде. С тога и јест преко 80 по сто аналфабета. Да се и овај котар барем напалак приближен у основним школама других приморских котара, препоручујемо Покрајинској Управи (школски одсек) да овомо у Ране Котаре и Крину Буковицу поглед свој баџи, пак да отвора што више основних школа, и да приморана барем млађе учитеље да неко време служи и у овим крајевима. Јер још би у овом котару могло бити отворених школа, али нема учитеља. Изгледа да им школски одсек на руку иде, на многе у градове пренатрпана и у приморска села, а Загора, Буковица и Котари нека остају у тами неанана.

Продаја: Сава Курбалија пок. Саве на Стрмице: продаје једно комплетно кућиште са око нетог 17 честица земљишта врло плодног и подесна за сваковрсни усјев као и виноград са великом просторијом за благо, око цијелог земљишта опасан је хрстови гај, кућиште међаши са Босном, па је врло погодно за држање блага. — Озбиљни купци морали би се потрудити доћи на лице мјеста, продаваоц ће пружити најповољније увјете озбиљном купцу.

Сава Курбалија пок. Саве
Стрмица.

Модерно уређена

„Нова Штампарија“

у Шибенику
препоруча се п. н. опћинству.

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. — Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и
„Мир Божи, Христос се роди!“

ТЕХНИЧКИ УРЕД OSCAR KRAUS
VIA S. NICOLÒ N.о 4. - TRIESTE

opskrbљује кроз најкраће вријеме :

Motori за ладе и једренјаће на бензин и нафт
prve Нјемачке конструкције. Машинерија пот-
пuna за фабрике тјестенина и улјарских про-
извода.

Цијене у динарима. Информације и прорачуни бесплатно.

22

„ВЕДОМИН“

руски хранљиви препарат, патентиран у нашој држави, дозвољен од Министарства Народног Здравља, одобрен од Врховног Санитетског Савета, сјајним резултатима уведен у леичничкој пракси.

Емулсија Ведомин препоручује се у свим случајевима алуних болести, шуберкулозе, скрофулозе и малокрвности.

Паста Ведомин неодокована је за ојачавање слабог и измуреног организма, особито код слабуњаве и рахитичне деце.

На продаји у свим бољим апотекама у држави.

За обавештења и поруџбе обратити се на:

Лабораторијум „Ведомин“
БЕОГРАД, Ђурђево брдо.

24—5

Širite

„Dalm. Radikal“

Jesam li poslao
pretplatu?

**КОНОБА СТАРОГ
ДЕСЕРТНОГ ВИНА „МАРАШТИНА“**
и Спумантног вина (Шампањац)
ВАСО ЧОК и ЈОВО ПАКЛАР ШИБЕНИК (Далмација)

Uspješno se oglašuje u „Dalm. Radikal“

:: Prva Pučka Dalmatinska Banka u Splitu ::

POVIŠENJE DIONIČKE GLAVNICE.

Usljed zaključka glavne skupštine dioničara od 23. travnja 1922. i upravnog vijeća od 22. listopada o. g. povisuje se dionička glavnica od nom. K 7,200,000— na nom. K 24,000,000—, jednako Dinara 6,000,000— uz slijedeće uvjete:

1. Nominalna vrijednost svake dionice povisuje se od K 120.— na K 400.—, jednako Din. 100.— uz platež u gotovom od K 130.— po dionici t. q. više K 20.— za troškove, dok se preostatak od K 150.— uplaćuje iz pričuvne glavnice.
2. Rok uplate počima 1. decembra 1922., a završuje 5. januara 1923.
3. Nove dionice sudjeluju na dobitku od 1. I. 1923.
4. Svaki dioničar mora prikazati prigodom uplate na društvenoj blagajni svoje dionice sa kuponskim arcima, da se uzmgne označiti posebnim pečatom povišena nominalna vrijednost dionice.

SPLIT, dne 20. novembra 1922.

UPRAVNO VIJEĆE
PRVE PUČKE DALMATINSKE BANKE U SPLITU.